

Chciejstwo

Słowo „chciejstwo” – ukuty przez Melchiora Wańkowicza przepiękny odpowiednik angielskiego *wishfulthinking*, jest zwykle rozumiane w sensie raczej negatywnym, jako jeszcze jeden przykład z arsenału polskich wad narodowych. Zamiast skrupulatnego przygotowania do przeprowadzenia jakiejś akcji, liczenie na jakoś to będzie. Zwykle zresztą kończone klęską.

Chciałbym dzisiaj bronić tego pięknego słowa, które – jakby na to nie patrzeć – oznacza początek każdego właściwie działania. Istotnie, żeby coś przeprowadzić, najpierw trzeba CHCIEĆ. Podobno nawet chcieć – to moc. Tymczasem odnoszę wrażenie, że w naszym wspaniałym kraju jest to właśnie najbardziej deficytowy towar. Wszędzie słyszymy narzekania, wszędzie słyszymy, że trzeba by coś poprawić, ale na propozycję zabrania się do roboty odpowiedź jest niemal zawsze odmowna. Oczywiście zazwyczaj też dobrze umotywowana: to nie moja sprawa tylko władzy, źle się czuję, nie jestem przygotowany, nie mam narzędzi, tego się nie da zrobić, nie będę za kogoś tyrał, mam wykład w Antwerpii... Krótko mówiąc: nie chce mi się. Czasy się więc zmieniły. Naszą wielką wadą narodową nie jest już chciejstwo. Jest NIECHCIEJSTWO.

Co gorsza, atmosfera jest taka, że nawet Ci, którzy chcieliby wreszcie coś zrobić, nie mają odwagi się do tego przyznać (podobnie, powiedzieć publicznie, że Polska nie stoi w przededniu upadku, a zwłaszcza że mamy jakieś sukcesy – to tzw. obciach). A jeżeli się przyznają, zostają natychmiast okrzykami w najlepszym razie naiwniakami, a często kłamcami i oszustami, prowadzącymi podejrzane interesy lub próbującymi zbić kapitał polityczny. Stąd wiele pozytywnych działań tworzy się, że tak powiem, w podziemiu. Nikt nie chce się tym chwalić, bo to sprawa

wstydliva¹. Nie trzeba tłumaczyć, jak bardzo przeszkadza to w podejmowaniu i rozwijaniu nawet najbardziej godnych poparcia inicjatyw.

To, co prawda, nic nowego. Pisał o tym Wyspiański, pisał Witkacy, pisał Mrożek.

Dotyczy to szczególnie nauki. Tutaj naprawdę trzeba chcieć i nie można się tego wstydić. Potwierdzi to każdy, kto kiedykolwiek osiągnął choćby niewielki sukces. Uporczywe myślenie o problemie, podobne do bicia głową w mur. Bezsenne noce. Godziny spędzone w laboratorium lub w archiwum i przy komputerze. To wszystko naprawdę wymaga wielkiej motywacji, wymaga CHCIEJSTWA. Więcej, wymaga chciejstwa, które będzie zaraźliwe, które potrafi mobilizować otoczenie. A o to naprawdę trudno w atmosferze generalnej niemożności.

Ostatnio odżyła intensywna dyskusja, jak poprawić pozycję polskich uczelni w światowych rankingach. Jest oczywiście wiele czynników, które na to wpływają. Ale wydaje mi się, że decydująca jest chęć zabrania się do poważnej roboty. Żeby wszyscy, którzy są za to odpowiedzialni, faktycznie chcieli się przyłożyć.

Znakomicie streścił to kiedyś Prezes Fundacji na rzecz Nauki Polskiej: wybieramy i popieramy takich, którzy mają pasję. Czyli – po prostu – takich, którym się CHCE.

Mam wrażenie, że nadszedł czas, żeby założyć klub takich, którym się chce. Tylko kto ZECHCE się tego podjąć?

ABBA

¹ Niedawno usłyszałem: Żadna praca nie hańbi. Z wyjątkiem pracy społecznej.

Życie według Adama Korpaka

PAUza Akademicka – www.pauza.krakow.pl – tygodnik Polskiej Akademii Umiejętności i środowiska naukowego.

Rada Redakcyjna: Magdalena Bajer, Andrzej Białas, Aleksander Koj, Janusz Limon, Ewa Lipska, Stanisław Rodziński, Piotr Sztompka, Jerzy Vetulani, Marta Wyka, Jerzy Wyrozumski, Jakub Zakrzewski, Franciszek Ziejka.

Redakcja: Andrzej Białas – redaktor naczelny; Andrzej Kobos, Marian Nowy – redaktorzy; Adam Korpak – grafika; Anna Michalewicz – dyrektor administracyjny; Witold Brzoskowski – fotokład; Wydawnictwo PAU – konsultacje.

Adres do korespondencji: Polska Akademia Umiejętności, 31–016 Kraków, ul. Sławkowska 17; e-mail: pauza@pau.krakow.pl

Oczekujemy na artykuły do 6 000 znaków (ze spacjami) i ilustracje w formacie JPEG o rozdzielczości 300 dpi. Redakcja zastrzega sobie prawo skracania artykułów i korespondencji oraz zaopatrywania ich własnymi tytułami. Artykułów niezamówionych redakcja nie zwraca.